

פרפראות פאר

המורים הלכה מתוך השו"ע הרי הם מבלי עולם, מהרש"א

עמוד י'

עמוד א' מפתח נושאים פרשת משפטים תשע"ז

עמוד ז

שינוי הלשון בתורה פעם יעור פקחים ופעם יעור עיני חכמים

למה אלישע לא היה אוכל ביכורים מחלוקת רשיי ותוספות שהביאו ראיה לפירושם והוא ראיה לסתור

עמוד ח

ביאור אומרם ז"ל אשו משום חציו בדרך צחות

עמוד ט

כחצים ביד גבור כן בני הנעורים זהו חינוך האבות הניכר בבנים

רמז בכתוב, כחצים ביד גבור כן בני הנעורים, זהו גבור הכובש את יצרו

מבלי עולם הם אלה המורים הלכה מתוך המשנה

עמוד י

המורים הלכה מתוך השו"ע הרי הם מבלי עולם, מהרש"א

האומר שקר בתפילין אינו גוף נקי

עמוד יא

ביאור הענין שחז"ל שינו אמריהם בענין אמירת שקר

עמוד יב

ביאור בדיוק קשה בלשון הגמרא ע"ד קושיית הר"ן והתירוץ

עמוד ב

ביאור כמין חומר למה ורצע את אוזנו במרצע הוא באליה שבאוזן

ביאור נורא בפסוק כעיני עבדים אל יד אדוניהם מהג"ר ישראל סאלאנטר

עמוד ג

למה השווה החכם את העצל לשולחו לחמץ לשנים ולעשן לעינים

מכל מקום נוכל לצאת לחירות מדין עבד היוצא בשן ועין גם ללא זכות

זרחה עליו השמש ולכן לא צלח הגנב

עמוד ד

זרחה עליו הלבנה לכן הצליח בגניבתו

כמה חסר לעני שיהפוך לעשיר

האמונה גורמת לשמחה דברים מופלאים מהמהר"ל בגבורות

עמוד ה

לא תשימון עליו נשך בדרך הלצה

מלאתך ודמעך אל תאחר מרמז למשה רבינו

איך ביקש דוד המלך אמות בערב שבת

עמוד ו

איך ידע רבי יהושע בן חנניה שהתינוק יהיה מורה הוראה

בענין היכן רוצעים את האוזן

באליה שבתחתית האוזן, או בגובה האוזן, עיין קידושין כ"א ע"ב מחלוקת בדבר, יודן ברבי שהיה חכם וחריף אומר באליה, וכמובן שדברינו נאמרו לסברת מי שאומר שעשיית הנקב הוא באליה, ועיין גם במכילתא פרשת משפטים, עמוד ק"א שמביא בעניין, מחלוקת ר' מאיר ור' יהודה.

* * * * *

ביאור נורא בפסוק כעיני עבדים אל יד אדוניהם מהג"ר ישראל סאלאנטר

כתיב (שמות כ"א כ"ו), "וכי יכה איש את עין עבדו וגוי לחפשי ישלחנו תחת עינו, ואם שן עבדו וגוי לחפשי ישלחנו תחת שנו",

כתב בספר פרדס יוסף, (פרשת אחרי מות ויקרא עמוד ק"ץ ד"ה בתהלים קכ"ג ב'), כתיב "הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל ה' אלוקינו עד שיחננו, חננו ה' חננו כי רב שבענו בוז"

ביאור נורא בפסוק מהג"ר ישראל סאלאנטר

הג"ר ישראל סאלאנטר ז"ל אמר, דבתהלים מקונן, על בוז וקלון אשר הצדיקים נלכדו בעון ישראל, ובוזה יכופר עונותיהם של ישראל, ולא ישובו ישראל מעצמם,

וכמו עבד שיוצא בשן ועין, ובהכות האדון אותו, יכוין האדון למקום שלא יאונה לו נזק שע"כ יצא לחפשי, ורק יכה על גבו וכדומה, ורק העבד יכוף עצמו שיכה במקום שינו ועינו, וע"י זה יוכל ליצא לחפשי, והפך לו פנים ולא עורף,

"כן עינינו", עיני העדה הם הצדיקים, שהם לעינים באור התורה, ובידינו נובילם לטבח לכפרותינו, ודי בזיון, בהעלות העבד על דעתו, כי מה יתרון לו בחירות, (כלומר בכפרתו) אם סומא הוא (ללא עיני העדה) וכמת יחשב,

וז"ש הנה כעיני עבדים, המושטות אל יד אדוניהם, (שיכה האדון בעיניו, ויצא לחופשי), כן עינינו, הם הצדיקים, המושטים אל ה' עד שיחננו לכפר עלינו, וע"ז אמר חנני ה' חנני כי רב שבענו בוז, עכ"ד.

* * * * *

ביאור כמין חומר למה ורצע את אוזנו במרצע הוא באליה שבאוזן

כתיב (שמות כ"א ו') "ורצע אדניו את אוזנו במרצע ועבדו לעולם",

איתא בגמרא (קידושין כ"ב ע"ב) רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר, מה נשתנה און מכל אברים שבגוף, אמר הקדוש ברוך הוא,

און ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי (ויקרא כ"ה נ"ה) "כי לי בני ישראל עבדים" ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע, ע"כ,

מבואר, שהאוזן שנידונה לענישה, הוא משום שלא קיים את מה שהיה צריך לשמוע, "כי לי בני ישראל עבדים", ולא שמע לקיים הדבר,

מתנה שקיבל האדם ע"י האליה שבאוזן

איתא בגמרא (כתובות ה' ע"ב), תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה רכה, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה, ע"כ,

מבואר, כי האדם קיבל מתנה, שיוכל לעשות פעולה, שלא ישמע את מה שלא צריך לשמוע,

לפי"ז אפשר לומר, מה הטעם שהעונש על כך שלא שמע את מה שהיה צריך לשמוע, היא דוקא לרצוע את אוזנו ולעשות נקב באותו מקום שקיבל מתנה שיוכל לא לשמוע דבר שאינו הגון,

משום, שאותו אדם שלא שמע את מה שהיה צריך לשמוע, נלקחת ממנו אותה המתנה שקיבל, שיוכל לכוף האליה שלא לשמוע את מה שאינו הגון לשמוע,

וע"י החור בתנוך האוזן, גם אם יכוף את אלית האוזן לתוכה, זה לא יעזור לו שלא לשמוע, עקב החור שנעשה לו באליית האוזן,

ולכן רוצעים את האליה, מכיון שלא קיים את מה ששמע באוזנו, לוקחים לו את המתנה שקיבל באליה, ועושים לו חור שגם אם יכוף האליה זה לא יעזור לו שלא ישמע, בגלל החור.

נצא לחירות, כעבדים, מדין עבד היוצא בשן ועין, "שן", זו אכילה, כלומר הפרנסה שכי"כ מצטערים עליה, ואם לא עיי שן, נתכפר עיי עינינו, שהם עיני העדה שמבקשים עלינו, וזה מה שאומרים, עין נושאים לך לשמים, הם עינינו שמבקשים עלינו.

* * * * *

זרחה עליו השמש ולכן לא צלח הגנב

כתיב (שמות כ"ב א'), אם במחתרת ימצא הגנב וגו', אם זרחה השמש עליו וגו',

איתא בגמרא, (שבת קנ"ו ע"א) אמרו ליה לבר ליואי, לא מזל יום (שנולד), גורם, (לכל אדם את מהלך כל ימי חייו) אלא מזל שעה (שנולד) גורם,

האי מאן דבחמה, (שנולד בשעה של מזל חמה) יהי גבר זיותן (שקוף) וכו' **אם גנב לא מצלח**, ע"כ,

כתב רש"י, **מזל שעה** - שבעה מזלות הן המשמשין את השעות, "חנכ"ל שצ"ס", ח'מה, נ'וגה, כ'וכב, ל'בנה, ש'בתאי, צ'דק, מ'אדים),

חמה היינו חמה ממש, והוא אחד מן המזלות, וכן **לבנה**, והשאר הויין כוכבים, עכ"ל רש"י,

בספר החיים מאחי המהר"ל (הוצאת שפתי צדיקים עמוד קנ"ג), כתב על הא דסמך, (שמות כ"ב א'), "אם במחתרת ימצא הגנב" וגו', "לאם זרחה השמש עליו" וגו',

ענין המזלות ולימוד החכמה ההיא, אינו בכלל הכישוף. כמו שאמרו רז"ל בפרק מי שהחשיך האי מאן דאתילד בכוכב פלוני וכו'.

ונראה, שזהו מה שאמר הכתוב **אם זרחה עליו השמש וגו'**, כלומר, ואם איתרע מזליה, שנמצא במחתרת ולא הצליח בגניבתו, משום שזרחה עליו השמש בעת לידתו, כלומר, דאתיילד בכוכב חמה, שאמרו רבותינו ז"ל שמזלו שאם גנב שאינו מצליח, כדאמר התם, עכ"ל,

מבואר, שלידתו במזל חמה גרם לו דלא יצלח בגניבתו. וזהו "אם במחתרת ימצא", הוא משום שזרחה עליו השמש.

* * * * *

למה השווה החכם את העצל לשולחו לחמץ לשנים ולעשן לעינים

כתיב (משלי י" כ"ו), "כחמץ לשנים וכעשן לעינים, כן העצל לשלחיו",

כתיב (שמות כ"א כ"ו), "וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו תחת עינו, ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו תחת שנו",

איתא בגמרא, (קידושין כ"ד ע"ב) תנו רבנן הרי שהיה רבו רופא, ואמר לו לכחול לו **עינו** וסמאה, לחתור לו **שינו** והפילה, שיחק באדון ויצא לחירות, **מבואר**, שיש ביד העבד לגרום לעצמו לצאת לחירות,

העצל לשולחו הוא העבד אל אדונו שמשלחו

אין לומר כי מדובר במשלח סתם, כי אם השליח הינו עצל ואינו רוצה לילך בשליחותו, שלא יילך, ולכן צ"ל כי מדובר באדון שמשלח את עבדו העצל,

לפי"ז יש לפרש, למה השווה החכם את העצל לשולחיו לנזק בשן ועין, שהרי "העצל לשלחיו" הוא עבד אצל האדון, ומכיוון והעבד עצל בשליחות אדונו, הרי הוא מחכה להינזק בשן ועין, כדי שיצא לחופשי ויהיה פטור מהשליחות,

ולכן אמר החכם, "כחמץ לשנים וכעשן לעינים, כן העצל לשלחיו", שמחכה לצאת לחירות בשן ועין, והשווה בין העבד העצל, לנזק בשן ועין.

* * * * *

מכל מקום נוכל לצאת לחירות מדין עבד היוצא בשן ועין גם ללא זכות

בתפילת הימים הנוראים, היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים עינינו לך תלויות, עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו, איום קדוש,

אפשר לפרש, שאנו אומרים להקב"ה, גם אם לא נצא לחירות בזכויות כבנים, מכל מקום,

זרחה עליו הלבנה לכן הצליח בגניבתו

איתא בגמרא (שבת דף קנ"ו ע"א), **האי מאן דבלבנה וכו', אם גנב מצלח, ע"כ,**

כתיב (איוב כ"ד ט"ז) **"חתר בחשך בתים יומם חתמו למו, לא ידעו אור",**

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט ע"א), **אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו',**

דרש רבא, מאי דכתיב (איוב כ"ד ט"ז) **"חתר בחשך בתים יומם חתמו למו, לא ידעו אור",** מלמד, שהיו נותנים עיניהם בבעלי ממון, ומפקידים אצל בעלי הממון **אפרסמון**, ומניחים אותו בבית גנזיהם, לערב באים ומריחין אותו ככלב, שנאמר (תהלים נ"ט ז') **"יהמו ככלב ויסובבו עיר",** ובאים **וחותרים שם ונוטלין אותו ממון,** (רש"י אפרסמון – של הגנבים, הפקידו ביד בעלי ממון, כדי שיהו בעלי ממון מניחין פקדון שלהם בבית גנזיהם עם ממונם, ובלילה מריחין האפרסמון וחותרין שם),

דרש רבי יוסי בציפורי, (בבית מדרשא את הדרשה חתר בחשך בתים, רש"י), **אחתרין ההיא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי,** (על ידי ריח אפרסמון, שהיו מריחין ויודעין היכן מניחין ממונם רש"י) **אתו וקא מצערי ליה (לרבי יוסי), אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי, (נתת דרך לגנבים)**

אפשר לפרש, על דרך שביאר **בספר החיים,** האי מאן דבחמה אי גנב לא מצלח, שהבאנו לעיל

דהא דגנבים הללו **הצליחו בגניבתם,** משום **דחתר בחשך, ולא ידעו אור,** כלומר שנולדו **בחושך בזמן הלבנה, ולא ידעו אור,** שלא נולדו במזל חמה, ולכן הצליחו כאמרז"ל **האי מאן דבלבנה אם גנב מצלח.**

* * * * *

כמה חסר לעני שיהפוך לעשיר

כתיב (שמות כ"ב כ"ד), **"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך"**

איתא במשנה (אבות פרק ד' מ"א), **איזהו עשיר השמח בחלקו,**

בהוספה לעני אמונה שיהיה שמח הוא יהפוך לעשיר

עני = 130,

עשיר = 580,

ההפרש ביניהם = 450,

שמח = 348,

אמונה = 102,

ס"ה 450,

מבואר, שכאשר נגרום לעני את האמונה שיהיה שמח בחלקו, הרי הוא הופך לעשיר שבגימט' 580.

* * * * *

האמונה גורמת לשמחה דברים מופלאים מהמהר"ל בגבורות

כתיב (שמות כ"ב כ"ד), **"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך",**

איתא במשנה (אבות פרק ד' מ"א), **איזהו עשיר השמח בחלקו,**

המהר"ל בספר גבורות השם (פרק ז'), בענין **מי מריבה,** כתב, **וזלה"ק,** והנה אדון כל הנביאים, השלם בתכלית השלימות, שלא היה ולא יהיה כמוהו, בא אליו מכשול זה שנאמר, **יען אשר לא האמנתם בי,**

ופירוש זה, כאשר אמר משה (במדבר כ"י י') **"שמעו נא המורים" דרך כעס,** וכן מה שהכה הצור פעמים הכל **דרך כעס,** ודבר זה לא היה ראוי לו, כי מאחר שעשה הקדוש ברוך הוא נס ראוי היה לו להתחזק ולהתגבר באמונה בהקדוש ברוך הוא.

ואם היה מתחזק ומתגבר באמונה, היה מתחדש לו השמחה לא לעשות דרך **כעס.** וזהו אשר **לא האמנתם,** שהיה ראוי למשה להיות חזק באמונתו, ואם היה חזק באמונתו בהקדוש ברוך הוא היה נוטה אל מעלה נבדלת

והיה עושה בשמחה, ולא היה מתפעל לכעוס

מלאתך ודמעך אל תאחר מרמז למשה רבינו

כתיב (שמות כ"ב כ"ח), "מלאתך ודמעך לא תאחר" ופירש"י לא תאחר, לאחר את המוקדם ולהקדים את המאוחר,

איתא בגמרא, (סוטה י"ג ע"ב), כתיב, (דברים ג' כ"ו) "רב לך", **רב יש לך**, ומנו יהושע, וברש"י **רב יש לך** - הגיע מלכותו של יהושע ואין לך מלכות נוגעת בחבירתה,

איתא בגמרא, (סוטה י"ג ע"ב), **כתיב** (שמות כ"ג כ"ו) "את מספר ימיך אמלא", ללמדך שהקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש,

איתא בגמרא (ב"ב ט"ו ע"א), תניא, **כתיב** (דברים ל"ד ה') "**וימת שם משה עבד ה'**", אפשר משה **חי/מת** (ב"ב ט"ו הגירסא מת) (מנחות ל' הגירסא חי), וכתב **וימת שם משה, אלא**, עד כאן הקב"ה אומר, ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר, ומשה כותב **בדמע, ובמהרש"א** פירש, שמשה רבינו כתב **בדמעות** ולא **בדיו**, דלא להוי מחזי כשיקרא,

אפשר לומר דג' מימרות הנ"ל מרומזים בפסוק,

מלאתך, זהו מספר ימיך **אמלא**,

ודמעך, זהו ומשה כותב **בדמע**,

אל תאחר, הגיע מלכותו של יהושע ואין לך מלכות נוגעת בחבירתה,

וזה הרמז, "מלאתך ודמעך לא תאחר".

* * * * *

איך ביקש דוד המלך אמות בערב שבת

איתא בגמרא, (סוטה י"ג ע"ב), **כתיב** (שמות כ"ג כ"ו) "את מספר ימיך אמלא", ללמדך שהקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש,

ואז היה זה קדושה לעיני ישראל, שהיה משה ואהרן מראים האמונה בו יתברך ואז היה שמו מקודש לעיניהם על ידי האמונה.

וזהו שאמר יען אשר לא האמנתם בי להקדישני, כלומר היה לכם להתחזק באמונה. ואם עשיתם זה לא היה לכם לכעוס, כי "האמונה מביא לידי שירה ושמחה", ומשה הכה פעמים דרך כעס ואמר "שמעו נא המורים" וזה הפך האמונה. כלל הדבר כי הנס שנעשה להם להוציא המים מביא האמונה, והיה למשה ולאחרון להתחזק באמונה במקום הזה, וזה לא היה כן כמו שאמרנו, וזהו, יען אשר לא האמנתם בי להקדישני,

ולא שהיה החטא להם הכעס בעצמו, רק שהכעס הזה מורה שחטא משה באמונה, ומשה עשה הכל דרך כעס, והיה כועס ואמר שמעו נא המורים, גם הכה הסלע, עד שהיה הסלע נמשך אל דבר השם ית' בכח, ועל ידי זה אין מחדש אמונה,

כי אין אמונה רק שיהיה הכל דרך רצון ושמחה, ופירוש זה אמת ונכון מאוד והבן הדברים, עכלה"ק של המהר"ל,

מבואר בדברי המהר"ל, כי האמונה מביאה את השמחה, והשמח בחלקו הרי הוא עשיר, ואז אין האדם חסר כלום.

* * * * *

לא תשימון עליו נשך בדרך הלצה

כתיב (שמות כ"ב כ"ד), "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך",

בדרך הלצה ניתן לבאר את המילה **נשך**, מלשון **פארביסען** (שתרגומו, כעוס, אכול, ממורמר) **וכך ביאורו**, אם לא תשים על העני את הכעס והמרמור, רק יהיה בשמחה, ע"י כך תוסר ממנו עניותו, ויהיה עשיר השמח בחלקו,

והכי פירוש, לא תשימון עליו, כלומר, לא תוסיפו על העני, כעס ומרמור, שהוא מלשון **נשך**, אלא תשימון עליו, **שמחה ואמונה**, כדי שיצא מעניותו.

* * * * *

איך ידע רבי יהושע בן חנניה שהתינוק יהיה מורה הוראה

איתא בגמרא, (גיטין נ"ח ע"א) תנו רבנן, מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לדרך גדול שברומי, אמרו לו, **תינוק אחד יש בבית האסורים**, יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו, סדורות לו תלתלים,

הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר, "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים" (ישעיהו מ"ב כ"ד), **ענה אותו תינוק ואמר**, "הלא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו", אמר,

מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה, שאיני זו מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו, אמרו, לא זו משם עד שפדאו בממון הרבה, ולא היו ימים מועטין עד **שהורה הוראה בישראל**, ומנו רבי ישמעאל בן אלישע,

ויש לשאול, כיצד ידע רבי יהושע בן חנניה, כשהיה רבי ישמעאל בן אלישע תינוק, שיהיה, **מורה הוראה בישראל**, וכי מפני שידע להשלים את הפסוק, "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים", ע"י כך ידע שיהיה **מורה הוראה**,

ביאור נאה, כיצד ידע רבי יהושע בן חנניה מה יהא
בסופו של התינוק ישמעאל בן אלישע

כתיב (שמות כ"ג ח'), "ושחז לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים",

רבי ישמעאל בן אלישע, בהיותו בבית האסורים, השיב בתשובתו **לרבי יהושע בן חנניה**

"הלא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו",

ובכך רמז לו כי יהיה נזהר מלקיחת שוחד, כפי שיבואר לקמן,

שלשה דברים השיב התינוק ישמעאל בן אלישע בתשובתו לרבי יהושע בן חנניה, שהם אלה שגרמו למי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים, ובהם רמז ללקיחת שחד,

ראשי התיבות חטאנו דרכיו שמעו

איתא בגמרא (שבת ל' ע"א) מאי דכתיב (תהלים ל"ט ה') "הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני",

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם,

הודיעני ה' קצי, אמר לו, גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם.

ומדת ימי מה היא, גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם.

ואדעה מה חדל אני, אמר לו, בשבת תמות. - אמות באחד בשבת, אמר לו, כבר הגיע מלכות שלמה בנך, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. -

אמות בערב שבת, אמר לו, "כי טוב יום בחצריך מאלף" (תהלים פ"ד י"א), טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח. ע"כ,

וקשה, (קושיית ש.ב. בר"מ). איך אמר דוד, **אמות בערב שבת**, הלא כבר אמר לו הקב"ה **כי אין מלכות נוגעת בחברתה**, ובערב שבת היה שייך המלכות לדוד, ואיך תחול המלכות על שלמה,

ועוד כשאמר דוד אמות בערב שבת, היה לו להקב"ה להשיבו, כי אין מלכות וכו',

ותירצו, (ש.ב.בר"מ י.א.ל. בר"ד) אה"נ היה יכול הקב"ה להשיבו כי אין מלכות שלמה יכולה לחול בערב שבת, משום שאין מלכות נוגעת בחברתה, אך ביקש הקב"ה להשיבו מאי דעדיף מיניה, **עד כמה חשוב בעיני הקב"ה כל רגע של לימוד התורה**, ודפח"ח,

אח"כ מצאתי שקושייה זו נשארה בצ"ע בשפת אמת

שפת אמת (שבת ל' ע"א ד"ה בגמרא אמות בע"ש) **לכאורה קשה** דגם כאן שייך הטעם דאין מלכות נוגעת בחברתה כו' ואין לתרץ שדוד היה מוחל על מלכותו, דהרי גם אם הי' מת בא' בשבת בטח הי' שלמה מוחל על המלכות ומ"מ לא אהני לוי וע"כ דשייך גם בכה"ג מלך שמחל ע"כ אין כבודו מחול, **עכ"ל השפ"א**.

* * * * *

הלא ה' זו ח'טאנו לו,

ולא אבו בד'רכיו הלוד,

ולא ש'מעו בתורתו,

שהם ראשי תיבות שח"ד, ומכיון ורמזו לו בתשובתו שלא יקח שח"ד, ידע ריב"ח שיהיה מורה הוראה בישראל, ויהיה זהיר בלקיחת שחד,

תיפח רוחם של מקבלי שוחד אמר רבי ישמעאל בן אלישע

איתא בגמרא, (כתובות ק"ה ע"ב), ר' ישמעאל בר אלישע אייתי ליה ההוא גברא ראשית הגז, אמר ליה מהיכא את, אמר ליה מדודך פלן (ממקום פלוני),

ומהתם להכא לא הוה כהן למיתבא ליה (ומשם עד כאן לא היה למי לתת את ראשית הגז), אמר ליה, דינא אית לי, ואמינא אגב אורחאי אייתי ליה למר (באתי לדון בדין תורה, ואמרת כי בדרך אגב אביא אליך את ראשית הגז),

אמר ליה פסילנא לך לדינא, ולא קביל מיניה, אותיב ליה זוגא דרבנן וקדייני ליה, (הושיב זוג דיינים ודנו אותו)

בהדי דקאזיל ואתי, אמר, אי בעי טעין הכי, ואי בעי טעין הכי, (ופרש"י, בהדי דאזיל ואתי – כאשר היה הולך ובא ומקשיב לדיון, היה לבו לזכותו של אותו אריס, וכשראה שאין לאריס פתחי זכיות, היה אומר בלבו, הלואי ויטעון כך וכך ויזכה בדין ע"כ),

אמר, תיפח נפשם של מקבלי שוחד, ומה אני שלא נטלתי, ואם נטלתי שלי נטלתי, כך, (מהפך אני לזכותו של אותו אריס), מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה, ע"כ,

מכאן ראינו עד כמה היה מאוס בעיני ר' ישמעאל בן אלישע קבלת שחד.

* * * * *

שינוי הלשון בתורה פעם יעור פקחים ופעם יעור עיני חכמים

כתיב (שמות כ"ג ח') "ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים",

כתיב (דברים ט"ז י"ט), "כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים",

שינוי הלשון, שבמקום אחד אמר חכמים, ובמקום אחר הוא אומר פקחים,

לומר לך, כי יש שתי סוגי עוורון האחד של עיני השכל, וזהו עיני חכמים.

וגם עוורון של עיני הגוף וזהו עיני פקחים, ע"ד (שמות ד' י') מי ישום וגו' או פקח,

ביאור דומה מצינו (במהרש"א כתובות ק"ה ע"א ד"ה בא וראה כמה סמיות עיניהן של מקבלי שוחד). שביאר בדומה לביאור הנ"ל.

* * * * *

למה אלישע לא היה אוכל ביכורים מחלוקת רש"י ותוספות שהביאו ראיה לפירושם והוא ראיה לסתור

איתא בגמרא (כתובות ק"ה ע"ב), רב ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי גילי (הביא לו אדם דגים קטנים), אמר ליה מאי עבידתך, אמר ליה דינא אית לי, לא קביל מיניה (את הדגים), ואמר ליה פסילנא לך לדינא (אני פוסל את עצמי מלדון בדינדך),

אמר ליה, (האיש) דינא דמר לא בעינא, (גם אם אינני רוצה שתדינני, לפחות) קבולי לקביל מר (את הדגים), דלא למנען מר מאקרובי בכורים,

דתניא, כתיב (מלכים ב' ד' מ"ב) "ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו", וכי אלישע אוכל בכורים הוה, אלא לומר לך, כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים, ע"כ, (וקיבלם בתורת ביכורים)

שיטת רש"י מדוע לא היה אלישע אוכל ביכורים

פירש רש"י, וכי אלישע אוכל בכורים הוה, והלא לא כהן היה, עכ"ל רש"י

שיטת תוספות מדוע לא היה אלישע אוכל ביכורים

כתבו התוס', דאין צריך לדחוק כפיי הקונטרס שמפרש והלא לא כהן היה,

יש לבאר את דברי התוספות

דמה שהביא התוס' דברי התנא דבי אליהו אינו להביא ראיה לפירושו,

אלא, על פי מה דאיתא שם (כתובות ק"ה ע"ב), בהמשך הגמרא,

רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה, דהוה מתני ליה **סדר דאליהו**, כיון **דעבד הכי** (שלקח מתנת הדגים, שאותו אדם רצה בתחילה לתת לו בתור שוחד, מהרש"א), על אף שלקח בתור מתנת ביכורים, איסתלק (אליהו),

יתיב (רב ענן) בתעניתא, ובעא רחמי, ואתא (אליהו), כי אתא, הוה מבעית ליה בעותי, ועבד תיבותא ויתיב קמיה, עד דאפיק ליה סידריה, והיינו דאמרי **סדר דאליהו רבה** (קודם שנסתלק), **סדר אליהו זוטא** (לאחר שחזר), ע"כ,

אפשר לומר דלהכי הביא התוספות דברי **התנא דבי אליהו זוטא**, לומר לך שבכך שאליהו הנביא חזר ללמדו **התנא דבי אליהו זוטא**, ושם אמר לו הדרשה של **כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים**, ללמדו, **שבשמים הסכימו על ידו שלקח המתנה כביכורים**, ולכך הביא התוס' דברי התנא דבי אליהו. לומר שהסכימו על ידו, ולא בשביל להביא ראיה לפירושו.

* * * * *

ביאור אומרם ז"ל אשו משום חציו בדרך צחות

איתא בגמרא (שם כ"ב ע"א) רבי יוחנן אמר **אשו משום חציו**,

איתא בגמרא (נדריים ל"ט ב'), מאי דכתיב, (חבקוק ג' י"א) "שמש ירח עמד זבולה", שמש וירח בזבול מאי בעיין, והא ברקיע קביעי, מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים, ואם לאו אין אנו מאירין,

באותה שעה ירה בהן **חיצים** וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחויים לכם, ואתם מאירים, **בכבודי לא מחיתם**, בכבוד בשר ודם מחיתם,

אלא פירוש הדברים, וכי אלישע אוכל בכורים היה, והלא בשומרון היה, ואין בכורים נאכלין חוץ לחומה, כדמוכח בריש אלו הן הלוקין (מכות י"ז) (ובפי' בהמה המקשה חולין ס"ח), עכ"ל תוספות,

מבואר, כי רש"י ותוספות חולקים מאיזה טעם אלישע אינו אוכל ביכורים

רש"י פירש, משום שאינו כהן,

והתוס' פירשו, משום שאין בכורים נאכלין חוץ לחומה, ולא כפירוש רש"י שפירש משום שלא היה כהן,

התוספות מביאים ראיה לדבריהם והם ראיה לסתור

כתבו התוספות בהמשך דבריהם, וז"ל, והכי איתא בהדיא בסדר אליהו זוטא, (תנא דבי אליהו זוטא פרק ב')

תלמידי חכמים, הם כפרה להם לישראל בכל מקומות מושבותיהם, שנאמר (ויקרא ב') "ואם תקריב מנחת בכורים לה' אביב קלוי באש גרש כרמל תקריב את מנחת בכורידך", ואומר (מלכים ב' ד' מ"ב) "ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם בכורים" וגו',

וכי אלישע אוכל ביכורים היה, והלא אין שם לא ירושלים, ולא מקדש, ולא מזבח, ולא כהן גדול, אלא אלישע הנביא בלבד ותלמידיו שיושבים לפניו,

אלא מכאן אמרו, כל הנזקק אל החכמים ולתלמידיהם, ומפרנס אותם מעלה עליו הכתוב כאלו מקריב בכורים, ועושה רצון אביו שבשמים, עכ"ל התוספות,

מבואר, כי התוספות באו להביא ראיה לפירושה מתנא דבי אליהו, שכתוב בהדיא, משום שאין שם ירושלים,

והלא הוא ראיה לסתור

שכל המעיין בדברי התנא דבי אליהו זוטא, יראה בלשונו ראיה לפירוש רש"י שפירש והלא לא כהן היה, דבתנא דבי אליהו איתא הכי

וכי אלישע כהן הוא ואוכל בכורים הוא וכו', ופלא הוא כיצד החסיר תוספות המילים, **וכי אלישע כהן הוא, והביא ראיה לפירושו,**

איתא בגמרא (ברכות ה' ע"א), לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, פירש רש"י שיעשה מלחמה עם יצר הרע.

ביאור הכתוב כחצים ביד גבור

בכך יש לפרש הפסוק (תהילים קכ"ז ד') **כחצים ביד גבור, כן בני הנעורים אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם,**

כחצים, הם החיצים של היוצא למלחמה, שדרכו להיות יורה **חיצים** באויבו,

ביד גבור, זה הגבור הבא לכבוש את יצרו כאמרז"ל איזהו גיבור הכובש את יצרו,

כן בני הנעורים, כך הדרך להלחם **בנעורים** שהוא מלשון **נעורת,** כדאיתא בגמרא (סנהדרין ל"ז ע"א) דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא, **אש בנעורת** ואינה מהבהבת, והוא הכוונה **לאש היצר,**

אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם, כלומר, אשריו של מי שמצליח לנצח במלחמה זו וע"י **החצים** ששולח הרי הוא מבטל את **אש הפיתוי,** ע"ד (משלי א' י') **"בני אם יפתוך חטאים אל תבא"**,

וגם **יש לרמז** כי המילה **"אשפתו"**, כשתתחלק לשתי מילים ה"ה **אש פתו,** כלומר, אשרי מי שע"י החיצים הצליח להשליך את **אש הפיתוי,** שזהו **אש פתו,**

וגם **יש לומר,** פירוש, **אשו משום חציו,** כלומר שכיבוי האש יכול לבוא ע"י חציו.

* * * * *

מבלי עולם הם אלה המורים הלכה מתוך המשנה

כתיב (שמות כ"ד י"ב), **"ויאמר ידוד אל משה,** עלה אלי ההרה והיה שם, ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם"

כתב רש"י, (שמות כ"ד י"ב), **את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם - כל שש מאות ושלוש עשרה מצות בכלל עשרת הדברות הן,** ורבינו סעדיה פירש באזהרות שיסד, לכל דבור ודבור מצות התלויות בו, ע"כ,

ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים, שנאמר (חבקוק ג' י"א) **"לאור חציך יהלכו" ע"כ,**

כח האש בא מכה השמש

כידוע שכה האש יסודו מכה השמש, לפי"ז מבואר מכיוון והשמש יוצאת להאיר רק ע"י שיורין בה חיצים, א"כ האש שיש לנו הוא משום חציו שיורים בשמש, וזהו **אשו משום חציו.**

כחצים ביד גבור כן בני הנעורים זהו חינוך האבות הניכר בבנים

כתיב (תהילים קכ"ז ג'), **"הנה נחלת ידוד בנים שכר פרי הבטן, כחצים ביד גבור כן בני הנעורים"**,

המצודות דוד מבאר את הפסוק, וז"ל, רצה לומר, ובאמת **שכר גדול** הוא זה,

כי כמו החצים אשר המה ביד גבור, עם שהחצים הרגו את מי, עכ"ז, הלא נראה לכל, שלא החצים הם הממיתים, כי אם הגבור אשר ידה אותם,

כן הבנים, שהאדם מלמד בנערותו, בעוד הכח בידו להדריכם בדרך ישרה, הנה,

עם כי הבנים, הם הדורכים בדרך ישרה, עכ"ז נראה לכל, שכל זה המה מעשה ידי אביהם להתפאר. עכ"ל המצודות,

* * * * *

רמז בכתוב, כחצים ביד גבור כן בני הנעורים, זהו גבור הכובש את יצרו

איתא בגמרא (בי"ק ב' ע"א) ארבעה אבות נזיקין השור, הבור, המבעה, וההבער,

איתא בגמרא (שם כ"ב ע"א) רבי יוחנן אמר **אשו משום חציו,**

איתא במשנה (אבות פרק ד') איזהו גבור, הכובש את יצרו,

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ז ע"א) **אש בנעורת** ואינה מהבהבת, והכונה ליצר הרע,

אמר רבינא שמורין הלכה מתוך משנתן תניא נמי הכי, א"ר יהושע וכי מבלי עולם הן והלא מיישבי עולם הן, שנאמר הליכות עולם לו, אלא שמורין הלכה מתוך משנתן,

כתב המהרש"א (סוטה כ"ב ע"א ד"ה ירא את ה' בני ומלך ועם שונים), **שמורין הלכה מתוך משנתן כו'.**

וזה לשון המהרש"א, ואמר גם עם שונים, ולא שמשו ת"ח,

אל תתערב, שהם ע"ה כדעת אחרים, וכדמסיק שמורין הלכה מתוך משנתן, בלא שימוש ת"ח,

ובדורות הללו,

אותן שמורין הלכה מתוך שו"ע,

והרי הם אין יודעין טעם הענין של כל דבר,

אם לא ידקדקו מתחלה בדבר מתוך התלמוד, שהוא שימוש ת"ח,

וטעות נפל בהוראותם

והרי הן בכלל "מבלי עולם", ויש לגעור בהן,

עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

האומר שקר בתפילין אינו גוף נקי

כתיב (שמות כ"ג ז) "מדבר שקר תרחק"

איתא בגמרא (שבת מ"ט ע"א), אמר רבי ינאי, **תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים,**

ואמאי קרי ליה בעל כנפים, שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל, שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו. (בגמרא שבת ק"ל ע"א. הגירסא שכל המניח תפילין על ראשו - יקרו את מוחו),

והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק. ראהו קסדור אחד - רץ מפניו, ורץ אחריו.

איתא בגמרא, (ברכות ה' ע"א), אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש, מאי **דכתיב**, (שמות כ"ד י"ב), "ואתנה לך את **לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם**",

לוחות, אלו עשרת הדברות,

תורה, זה מקרא,

והמצוה, זו משנה,

אשר כתבתי, אלו נביאים וכתובים,

להורותם, זה גמרא,

מלמד שכולם נתנו למשה מסיני, ע"כ,

כתב רש"י, (ברכות ה' ע"א),

מקרא - חומש, שמצוה לקרות בתורה,

משנה - שיתעסקו במשנה,

גמרא - סברת טעמי המשניות שממנו יוצאה הוראה,

אבל המורים הוראה מן המשנה נקראו מבלי העולם,

כדאיתא במסכת סוטה (דף כ"ב ע"א), עכ"ל רש"י,

צריך לבאר ולומר

למה רש"י בחומש אינו מביא את דברי הגמרא בברכות על אותו פסוק,

אלא משום, שרש"י מבאר פשוטו של מקרא, ודברי חז"ל על הפסוק הם דברי דרש, ולכן רש"י אינו מבאר כדרשת חז"ל.

* * * * *

המורים הלכה מתוך השו"ע
הרי הם מבלי עולם, מהרש"א

איתא בגמרא, (סוטה כ"ב ע"א), **כתיב** (משלי כ"ד כ"א), "ירא את ה' בני ומלך, ועם שונים אל תתערב", אמר רבי יצחק אלו ששונים הלכות,

תנא, התנאים מבלי עולם, מבלי עולם ס"ד,

כתיב (תהלים ק"א) "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני",

בגמרא סוכה מובא הפסוק למדו לשונם וגו'

איתא בגמרא (סוכה מ"ו ע"ב), אמר רבי זירא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה, משום דאתי לאגמוריה שיקרא, שנאמר "למדו לשונם דבר שקר", ע"כ,

בגמרא יבמות מובא הפסוק למדו לשונם וגו'

איתא בגמרא (יבמות ס"ג ע"א), רב הוה קא מצערא ליה דביתהו, כי אמר לה עבידי לי טלופחי, (עדשים), עבדא ליה חימצי (קטניות), חימצי - עבדא ליה טלופחי.

כי גדל חייא בריה, אפיך לה. (כתב רש"י אפיך לה, כשהיה אומר האב לבנו אמור לאמך לעשות עדשים, הוא אומר לה עשי קטניות והיא עושה עדשים).

אמר ליה, איעליא לך אמך, אמר ליה, אנא הוא דקא אפיכנא לה.

אמר ליה, היינו דקא אמרי אינשי, דנפיק מינד טעמא מלפך, (פירש רש"י פעמים שהבן מחכים את אביו אני היה לי לעשות כן), את לא תעביד הכי, שנאמר: "למדו לשונם דבר שקר", ע"כ,

בגמרא חגיגה מובא הפסוק דובר שקרים וגו'

איתא בגמרא (חגיגה י"ד ב') תנו רבנן, ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן, בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא, אמר להם רבי עקיבא, כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור (שנראים כמו מים צלולים) אל תאמרו מים מים, משום שנאמר "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני",

ביאור השינוי בפסוקים שאמר חז"ל

יש להסביר למה שינה בפסוקים, שבגמרא סוכה ובגמרא יבמות הביאו את הפסוק מירמיהו "למדו לשונם" ובגמרא חגיגה הביאו את הפסוק מתהלים "דובר שקרים"

אפשר לומר, משום שבגמרא בסוכה ובגמרא ביבמות מדובר בלימוד של ילדים, ולכן הביאו הפסוק "למדו לשונם דבר שקר", שהוא לשון למוד,

ובגמרא חגיגה, מכיון ואין מדובר בחינוך

וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו: מה זה בידך? אמר לו: כנפי יונה. פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה.

לפיכך קורין אותו **אלישע בעל כנפים**. ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות? - משום דאמתיל כנסת ישראל ליונה, שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף וגו' מה יונה כנפיה מגינות עליה - אף ישראל מצות מגינות עליהן, ע"כ

ביאור נפלא מהחת"ם סופר

כתב החת"ם סופר (שבת ק"ל ע"א ד"ה תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים),

קושיית החת"ם סופר

צ"ע, דמנ"ל דה"ל גוף נקי לאלישע, דלמא תפילין אין צריכין גוף נקי, ולאלישע נמי לא ה"ל גוף נקי, ואפ"ה נעשה לו נס,

תירוץ החת"ם סופר

וי"ל, דצ"ע על אלישע שנטל תפיליו מראשו, הא חזינן דעדיין הי' בסכנה וצריך לנס. אי"כ טוב יותר להניחם על ראשו דמצוה בעידנא דעסיק בה מגינא ומצלה משא"כ כשנטלם מראשו דהוה לא עסיק בה ולא מגינא,

אע"כ משום דהי' רוצה לכזב ולומר שהם כנפי יונה, ולא רצה להוציא שקר מפיו בעוד

שהתפילין בראשו **שצריכין גוף נקי**, ובכלל זה **שלא ישקר ויכזב**, וכמ"ש רמב"ם וב"י,

ומשו"ה סיכן עצמו והסירם מראשו, אף על גב דהשתא הי' רחוק מההצלה כיון דהוה בעידנא דלא עסיק בה,

מ"מ נוח לו לסכן עצמו, ממה שלא יהי' גופו נקי בדברי שקר בהיות תפילין על ראשו, עכ"ל החת"ס

* * * * *

ביאור הענין שחז"ל שינו אמריהם בענין אמירת שקר

כתיב (ירמיהו ט' ד') "למדו לשונם דבר שקר העוה נלאו",

בהמשך הגמרא לא ליקני איניש, אמר רבי זירא מימרא נוספת, לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה, משום דאתי לאגמוריה שיקרא,

מבאר המהר"ץ חיות, דבאמת עפ"י קושיית הר"ן האב יוצא ידי חובה, מכיון והוא נותן לתינוק במתנה ע"מ להחזיר, ומכיון והתינוק אינו יכול להחזיר הוא לא קנה והאב יוצא י"ח,

ומה שאמרו בגמרא **דקא נפיק בלולב שאינו שלו**, הכונה שהתינוק אינו יוצא י"ח מכיון שאינו יכול להחזיר ולכן התנאי לא קיים והתינוק אינו יוצא י"ח,

אולם קשה, כותב המהר"ץ חיות, כיון דהוי קטן, ואינו בתורת חיוב, וחינוך שייך גם בזה, כיון דאם יהיה גדול יהיה יוצא במתנה ע"מ להחזיר, אי"כ למה אמרו חז"ל לא ליקני איניש לינוקא, שלא לתת לתינוק,

אלא צ"ל שלזה הוסיף ואמר רבי זירא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה, משום דאתי לאגמוריה שיקרא, מכיון והאב מבטיח לתינוק שנותן לו הלולב כדי לצאת, ובאמת אינו יוצא, שוב אתי לאגמורי שיקרא, ולכן אמר רבי זירא שלא יתן לו הלולב, משום שהתינוק חושב שהוא יוצא בזה י"ח ואין זה נכון, ומלמדו שקר,

לפי"ז מבואר כמין חומר הקושיא שהקשינו

לפי מה שנתבאר בכונת הגמרא שאמרה **ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו**, זה התינוק, כי הוא זה שיחשוב שהוא יוצא י"ח, מובן הלשון "דקא נפיק", ולא אמרו בלשון "ואשתכח דלא נפיק".

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

הילדים, לכן היה מביא הפסוק "דובר שקרים" וגו'.

* * * * *

ביאור בדיוק קשה בלשון הגמרא ע"ד קושיית הר"ן והתירוץ

איתא בגמרא (סוכה מ"ו ע"ב) אמר רבי זירא, לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא. מאי טעמא, דינוקא מקנא קני, אקנויי לא מקני, ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו. ע"כ,

ואמר רבי זירא: לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה, משום דאתי לאגמוריה שיקרא, שנאמר למדו לשונם דבר שקר. ע"כ,

מבואר, מכיון דהתינוק יכול לקנות ואינו יכול להקנות לאביו בחזרה, יוצא שהאב כשהוא מקבל חזרה מהתינוק, אינו יוצא ידי חובה,

הקושיא בלשון הגמרא

וקשה, איך אמר דקא "נפיק" בלולב שאינו שלו, שפירושו, שיוצא ידי מצוה בלולב שאינו שלו, הרי הדין שאינו יוצא, והיל"ל משום "דלא נפיק" בלולב שאינו שלו,

יש לבאר בהקדם קושיית הר"ן וביאורו

איתא בגמרא (סוכה מ"ו ע"ב) אמר רבי זירא, לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא.

מאי טעמא, דינוקא מקנא קני, אקנויי לא מקני, ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו.

קושיית הר"ן

מקשה הר"ן, הרי האב נותן לבנו הלולב במתנה ע"מ להחזיר, ומכיון והקטן אינו יכול להחזיר, משום דמקני קני, אקנויי לא מקני, ואין יכול להתקיים התנאי, וממילא הקטן אינו קונה, אי"כ הלולב נשאר של האב ויכול

לצאת י"ח, וא"כ למה אומרת הגמרא לא ליקני וכו', ומתרץ עי"ש,

מה שתירץ המהר"ץ חיות בקושיית הר"ן